

S

sygn. akt: I C 533/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Agnieszka Dutkiewicz
Protokolant:	Stażysta Marzena Bożyk

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2022 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko R. Bank (...) w W.

o ustalenie i zapłatę

I ustala nieistnienie stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy z dnia 12 sierpnia 2008 r. o kredyt hipoteczny nr (...), zawartej przez powoda D. P. oraz (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W., którego następcą prawnym jest pozwany R. Bank (...) w W. Oddział w Polsce z siedzibą w W.;

II zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 84 784,67 zł (osiemdziesiąt cztery tysiące siedemset osiemdziesiąt cztery złote 67/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 05 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty;

III zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6417 zł (sześć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

SSO Agnieszka Dutkiewicz

Sygn. akt I C 533/21

UZASADNIENIE

Powód D. P. w pozwie z dnia 28 kwietnia 2021 r. wniósł

o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 84784,67 zł wraz

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty, z tytułu zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez pozwanego kosztem powoda bez podstawy prawnej z uwagi na nieważność umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 12 sierpnia 2008 r. za okres od dnia 3 października 2008 r. do dnia 5 lutego 2021 r. włącznie oraz ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego (...) z dnia 12 sierpnia 2008 r. jest nieważna; ewentualnie w razie nieuwzględnienia tego żądania – o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 37483,35 zł

tytułem nienależnego świadczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty jako różnicy pomiędzy kwotą pobraną przez pozwanego tytułem spłaty kredytu na podstawie ww. umowy kredytu hipotecznego a kwotą należną z pominięciem niedozwolonych klauzul umownych zawartych w § 2 ust. 1, § 6 ust. 2, § 6 ust. 7 wymienionej umowy, § 2 pkt 2 w zw. z pkt 12, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i pkt 2, § 11 ust. 1 oraz ust. 3, § 13 ust. 7, § 14 ust. 8 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) z uwzględnieniem oprocentowania przewidzianego w umowie, w okresie od 3 października 2008 r. do dnia 5 lutego 2021 r. włącznie; ustalenie, że w stosunku prawnym łączącym powoda z pozwanym powstałym na podstawie ww. umowy kredytu hipotecznego powoda nie wiążą postanowienia umowne zawarte w § 2 ust. 1, § 6 ust. 7 wymienionej umowy, § 2 pkt 2 w zw. z pkt 12, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i pkt 2, § 11 ust. 1 oraz ust. 3, § 13 ust. 7, § 14 ust. 8 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) ze względu na ich abuzywny charakter oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zgłosił się do pozwanego banku celem uzyskania kredytu na sfinansowanie zakupu działki, refinansowanie poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe, kosztów dodatkowych związanych z udzieleniem kredytu. Bank zaproponował powodowi kredyt indeksowany do (...) tłumacząc, że kredyt zostanie wypłacony w PLN i informując, że kredyty frankowe są bardzo popularne i nie rodzą większych zagrożeń, a kurs franka nie powinien podlegać większym wahaniom. Nie przedstawiono powodowi żadnych symulacji odnośnie zmiany kursu (...) i wpływu tych zmian na wartość kapitału do spłaty. Umowa nie podlegała negocjacji i została zawarta wg wzorca przedstawionego przez Bank.

Powód w oparciu m.in. o przepisy Prawa bankowego i powołując się na orzecznictwo wywiódł, że umowa kredytowa jest nieważna, wskazując, że kwota kredytu podlegająca zwrotowi nie jest w umowie ściśle oznaczona, jak również nie są wskazane szczegółowe, obiektywne zasady jej określenia. Sporna umowa nie zawiera także jednoznacznego określenia sposobu płatności odsetek. W umowie nie zostały określone żadne wzory, algorytmy służące obliczaniu wysokości rat. Sporna umowa w istocie nie określa zasad spłaty kredytu, lecz pozostawiła uznaniu jednej ze stron tj. banku, wskazanie wysokości rat, w których kredyt ma zostać zwrócony. W przypadku powoda, w niedługim czasie po zawarciu umowy doszło do istotnych zmian kursu waluty, do której indeksowana była kwota kredytu. Do spłaty przez kredytobiorcę pozostaje w związku z tym kwota zupełnie inna od kwoty kredytu przekazanej kredytobiorcy. Podsumowując tą część rozważań powód wskazał, że umowa jest nieważna z uwagi na jej dwie istotne wady prawne – brak jest określenia wysokości świadczenia, do spełnienia którego zobowiązany jest kredytobiorca, tj. nie określono kwot rat, w których ma być spłacany kredyt, ani obiektywnego i weryfikowalnego sposobu ich ustalenia; treść umowy jest sprzeczna z art. 69 Prawa bankowego w tym aspekcie, że zastosowany w umowie sposób indeksacji powoduje, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrócenia bankowi kwoty innej niż kwota przekazanego mu wcześniej kredytu.

Powód w uzasadnieniu pozwu odniósł się również szczegółowo do kwestii abuzywności postanowień umowy kredytowej. Powód podkreślił, że nie miał wpływu na kształt kwestionowanych postanowień umowy. Wszystkie postanowienia umowne znajdowały się we wzorcu umowy zaproponowanym przez bank, który nie podlegał negocjacji i nie był negocjowany. Wskazanych przez powoda postanowień umownych nie można uznać za jednoznaczne, gdyż odsyłają do nieokreślonych w umowie i regulaminie wielkości, a mianowicie kursów z tabel kursów walut obowiązujących w pozwanym banku. Wymienione przez powoda postanowienia umowy kształtują prawa i obowiązki powoda na dzień zawarcia umowy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, gdyż przyznawały profesjonalnej stronie umowy prawo do kształtowania wysokości świadczenia kredytobiorcy w sposób dowolny, co wynikało

z przyznanej umową bankowi swobody we wskazywaniu kursu waluty obcej używanego w obu etapach indeksacji.

Nieważność umowy o kredyt zawartej przez powoda uzasadnia żądanie o zwrot tego, co na jej podstawie świadczył w okresie od 3 października 2008 r. do dnia 5 lutego 2021 r. włącznie, w oparciu o art. 410 § 2 k.c.

Powód w uzasadnieniu pozwu wskazał również podstawy dla uwzględnienia żądania ewentualnego, w przypadku gdyby sąd uznał, że nie ma podstaw do ustalenia nieważności umowy kredytu.

W odpowiedzi na pozew pozwany R. Bank (...)

w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany Bank podniósł zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez stronę powodową. Dalej wskazał, że powód zaciągając zobowiązanie był świadomy ryzyka kursowego, a przede wszystkim faktu wpływu kursu waluty na wysokość zobowiązania wobec pozwanego oraz wysokość raty. Wyrażona w (...) kwota kredytu nie podlegała zmianom w trakcie obowiązywania umowy.

Pozwany zaznaczył, że wbrew twierdzeniom strony powodowej, mechanizm indeksacji przyjęty w umowie, w tym sposób ustalania kursów waluty obcej, mieści się w granicach swobody umów określonych w art. 353¹ k.c. Pozwany wskazał także, że klauzule dotyczące indeksacji nie są abuzywne. Kwestionowane postanowienia zostały indywidualnie uzgodnione między stronami, a w konsekwencji przyjęte przez stronę powodową.

Dalej strona pozwana zaprzeczyła, jakoby nie dopełniła ciężących na niej obowiązków informacyjnych. Podkreśliła, że na etapie zawierania umowy pozwany wyjaśnił powodowi mechanizm działania indeksacji, a także wyraźnie zwrócił mu uwagę na ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu indeksowanego do waluty obcej. Pozwany podkreślił ponadto, że postanowienia umowne zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, a nadto przedstawiały informacje wystarczające do podjęcia przez kredytobiorcę świadomej i rozważnej decyzji. Pozwany wskazał również na brak interesu prawnego w zakresie powództwa o ustalenie. Na wypadek uwzględnienia przez Sąd roszczenia strony powodowej pozwany podniósł zarzut zatrzymania dotyczący kwoty kapitału 50 000 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12 sierpnia 2008r. powód D. P. zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W. (obecnie: R. Bank (...) z siedzibą w W.) umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Kredytobiorca zawarł umowę jako konsument.

Zgodnie z § 2 ust. 1 - 3 umowy Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę w wysokości 50 000 zł. Kredyt był indeksowany do (...). Kredyt był przeznaczony na zakup działki, refinansowania poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe oraz koszty dodatkowe związane z udzieleniem kredytu. Okres kredytowania wynosił 180 miesięcy. Wypłata w/w kwoty miała nastąpić w walucie polskiej z jednoczesnym zastosowaniem mechanizmu opisanego w § 7 ust. 4 Regulaminu, przez co została przeliczona według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu lub transzy kredytu.

Zgodnie z § 3 umowy kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,34833 %

w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa procentowa ustalana była jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,60 punktów procentowych. Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)).

Zgodnie z § 4 ust. 1 Regulaminu kredyt udzielany był w złotych. Na wniosek kredytobiorcy bank udzielał kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskował o kwotę, kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej.

W § 9 ust. 2 Regulaminu kredytowania wskazano, że w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego Kredytobiorcy, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu, a jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień

wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązująca w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności spłaty raty kredytu.

Ustalono również, że spłata rat kredytu obejmujących część kapitałową i odsetkową przez Kredytobiorcę następować będzie w terminach i wysokościach określonych w umowie (§ 6 ust. 1 umowy). Raty kredytu oraz inne należności związane z kredytem pobierane były z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa, stanowiącego załącznik do umowy. Kredytobiorca zobowiązany był do utrzymywania wystarczających środków na w/w rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej (§ 6 ust. 6 umowy). Informacje na temat zmiany stopy procentowej, wysokości rat spłaty oraz terminów spłaty Kredytobiorca otrzymywał będzie w wyciągu bankowym dotyczącym kredytu (§ 6 ust. 7 umowy).

Kredytobiorca miał prawo wcześniejszej spłaty kredytu. W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata miała być dokonywana w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji (§ 13 ust. 7 Regulaminu).

Zabezpieczeniem spłaty kredytu, była hipoteka kaucyjna do kwoty 100 000 zł ustanowiona na rzecz Banku na własności nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi nowoutworzoną księgę wieczystą.

Dowody: umowa o kredyt hipoteczny nr (...) wraz z załącznikami (k. 23-38), wniosek kredytowy (k. 98-100), oświadczenie kredytobiorcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny (k. 102, 104), decyzja kredytowa (k. 106), oświadczenie kredytobiorcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką (k. 117).

Powód zawarł umowę kredytu na zakup działki budowlanej, na której miał plan wybudowania domu na własne potrzeby mieszkaniowe.

W pozwanym Banku powodowi zaproponowano kredyt indeksowany do (...). Powoda informowano, że kurs franka szwajcarskiego jest stabilny i nie ma możliwości, żeby kurs tej waluty znacznie się zmienił. Przedstawiciel banku przedstawił ofertę kredytu indeksowanego jako bezpieczną i korzystną. Powodowi nie przedstawiono historycznych notowań kursu (...) za okresy poprzedzające zawarcie umowy, ani symulacji kursu (...) w przyszłości i symulacji wysokości rat w przyszłości w zależności od wysokości kursu (...).

Powoda nie informowano o ryzyku wiążącym się z zawarciem umowy kredytu indeksowanej kursem (...). Powód nie wiedział, w jakiej wysokości będą ściągane raty z jego konta. Powoda nie informowano, po jakich kursach będą dokonywane przeliczenia walut na potrzeby wykonania umowy.

Umowa zawarta została przez strony z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego bez możliwości negocjacji jej treści.

Kredyt zaciągnięty u pozwanego nie był pierwszym indeksowanym kredytem powoda. Wcześniej powód zaciągnął kredyt w banku (...)

ok. 90 000 zł indeksowany do (...) w 2006 roku. Wówczas również nikt nie poinformował powoda o ryzyku kursowym. Po zawarciu tej umowy nic nie wzbudziło niepokoju powoda, ponieważ kurs (...) był bardzo stabilny. Wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2022 roku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy ustalił, że umowa kredytu hipotecznego z 25 kwietnia 2006 r., której stroną był powód, jest nieważna.

Dowód: przesłuchanie powoda (k. 258-260), wyrok z dnia 7.04.2022 r. k. 263-264.

Kredyt został uruchomiony poprzez wypłatę w dniu 5 września 2008 r. kwoty 50 000 zł na rachunek kredytobiorcy, co stanowiło równowartość 24 574,86 CHF.

Kredytobiorca dokonywał spłaty rat kapitałowo-odsetkowych zgodnie z harmonogramem spłat. W okresie od 03 października 2008 r. do dnia 11 lutego 2021 r. spłacił tytułem rat kapitałowo – odsetkowych kwotę

84283,30 zł, tytułem opłaty przygotowawczej -kwotę 500 zł.

Dowody: zaświadczenie z dnia 26.02.2021r. (k. 39-52).

Powód pismem z dnia 22 marca 2021 r. wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 84 784,67 zł w związku z nieważnością przedmiotowej umowy.

Pozwany nie znalazł podstaw do uwzględnienia żądania powoda.

Dowody: pismo z dnia 22 marca 2021r. z potwierdzeniem nadania i odbioru (k. 53-59), pismo pozwanego z dnia 26.03.2021r. (k. 60-62).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w/w dokumentów złożonych przez strony w toku postępowania, jak również na podstawie przesłuchania powoda.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy dokumenty zebrane w aktach sprawy, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto autentyczność tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Dokumenty w postaci: zarządzeń Dyrektora Generalnego (...) S.A., pism banku wysyłanych do klientów, stanowiska NBP z 5 września 2016 r., „Oceny wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w (...) na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu” oraz uchwał Zarządu NBP nie wniosły niczego istotnego do sprawy oraz nie były przydatne dla stwierdzenia okoliczności faktycznych istotnych dla niniejszej sprawy. Zaoferowane przez strony dowody wskazują na istnienie różnych ocen prawnych kredytu, jak i na szerokie tło ekonomiczne kredytów indeksowanych. Wskazać jednak należy, że przeprowadzenie prawnej oceny umowy zastrzeżone jest dla Sądu. Podkreślenia wymaga również, że wprowadzane przez pozwanego zmiany zarówno do stosunku umownego, jak i do Regulaminu po zawarciu przedmiotowej umowy kredytu nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. A. zapisów powinno się badać na moment zawierania umowy przez konsumenta z przedsiębiorcą. W takiej sytuacji nie ma więc znaczenia, w jaki sposób przedsiębiorca wykonywał umowę, w tym jakie zmiany w treści stosunku prawnego między stronami wprowadzał po zawarciu umowy.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd natomiast zeznania powoda, albowiem w znacznej części korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powód przedstawił okoliczności, w których zaproponowano mu zawarcie umowy kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem (...), jak również zapewnienia co do stabilności kursu franka szwajcarskiego i co do korzystności takiej umowy.

Sąd uznał zeznania świadka A. S. za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Powołany świadek nie brał udziału w procesie zawierania przez strony kwestionowanej umowy kredytu, przez co nie mógł posiadać wiedzy istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy. W związku z tym dowód ten nie został uwzględniony przez Sąd przy ocenie prawnej przedmiotowej sprawy.

Sąd pominął dowód z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości z uwagi na jego nieprzydatność dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, tj. na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Podkreślić należy, że dla oceny abuzywności postanowień umowy nie ma znaczenia to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta.

Sąd zważył, co następuje:

W sprawie bezsporne było, że strony zawarły umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej (...) na kwotę 50 000 zł. Wypłata tej kwoty nastąpiła w walucie polskiej z jednoczesnym zastosowaniem mechanizmu opisanego w § 7 ust. 4 Regulaminu, przez co została przeliczona według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą

w momencie wypłaty środków z kredytu. Powód, zgodnie z umową, miał obowiązek spłacać kredyt w miesięcznych ratach, zgodnie z harmonogramem spłaty, z zastosowaniem mechanizmu opisanego w § 9 ust. 2 Regulaminu, tj.

w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu miały być pobierane z rachunku bankowego prowadzonego w złotych według kursu sprzedaży waluty zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności spłaty kredytu.

Z poczynionych ustaleń faktycznych wynika również, że przedmiotowa umowa kredytu nie została przez żadną ze stron wypowiedziana i tym samym

w dalszym ciągu jest ona przez strony wykonywana.

Dodatkowo Sąd ustalił, że umowa pomiędzy stronami zawarta została

z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powód wyjaśnił w wiarygodny sposób, że nie miał żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznał za abuzywne. Pozwany nie poinformował powoda w sposób rzetelny i pełny o nieograniczonym zakresie ryzyka kursowego. W związku z tym swoboda powoda ograniczyła się jedynie do możliwości zawarcia bądź odmowy zawarcia umowy o kredyt.

W pierwszej kolejności Sąd zwrócił uwagę na fakt, że nie zasługuje na uwzględnienie zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego. Na podstawie art. 118 zd. pierwsze k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W doktrynie dominuje stanowisko, że kredyt spłacany w ratach jest w istocie świadczeniem jednorazowym, a nie okresowym, bowiem stanowi jedną całość. Żądania powoda o zapłatę opierały się na żądaniu zwrotu świadczenia nienależnego, czyli art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Zgodnie z przepisami intertemporalnymi- art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. W związku z tym, w niniejszej sprawie liczy się 10-letni termin przedawnienia. Ponadto w oparciu o stanowisko (...) wyrażone w wyroku z dnia 22.04.2021 r. (sygn. C-485/19) bieg przedawnienia roszczeń z tytułu zawartych w umowie klauzul niedozwolonych biegnie od momentu powzięcia wiedzy o nich. Powód złożył pozwanemu wezwanie do zapłaty dotyczące przedmiotowej umowy kredytu w dniu 25 marca 2021 roku, zatem należy uznać, iż od tego momentu powziął wiedzę o istnieniu klauzul abuzywnych w umowie, którą zawarł z pozwanym.

Sąd ustalił, że przedmiotowa umowa kredytu zawiera w swojej treści postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Klauzule waloryzacyjne zawarte w przedmiotowej umowie w rzeczywistości mogą one zostać uznane za niedozwolone, ponieważ dają pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi,

a w konsekwencji również wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Na podstawie art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Natomiast art. 385¹ § 1 k.c. opisuje niedozwolone postanowienia umowne i na jego podstawie postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta i właśnie z takimi okolicznościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

W toku przeprowadzonego postępowania powód wykazał, że klauzule waloryzacyjne nie zostały przez niego uzgodnione z bankiem. Nie było żadnej możliwości negocjacji umowy. Jednocześnie wszystkie te klauzule

mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerwania odpowiedzialności za ryzyko związane z wzrostem kursu waluty na powoda. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, według którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17).

W ocenie Sądu nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego, bowiem nie są to okoliczności istotne na gruncie art. 385² k.c. oraz oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zwrócić należy natomiast uwagę na fakt, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a co za tym idzie również wysokości zobowiązań konsumenta. Zaznaczyć należy bowiem, że pozwany jest profesjonalistą i prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Natomiast powód, jako osoba fizyczna zawarła umowę w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych, niezwiązaną bezpośrednio z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, w związku z tym bez wątpienia w niniejszej sprawie posiadają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zatem kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału mu udostępnionego i przez niego wykorzystanego. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Natomiast Sąd zwrócił uwagę na fakt, że kwota, którą powód miał zwrócić pozwanemu nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Jeżeli umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które dopuszczają dowolną waloryzację, to jest ona niezgodna z przepisami art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c., ponieważ rażąco naruszają interesy konsumenta.

Sąd zważył, że abuzywność zapisów umowy powinno się badać na moment dokonywania czynności prawnej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Nie mogą być brane pod uwagę zmiany w ustawodawstwie wprowadzane po zawarciu umowy oraz sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, w szczególności zmiany w treści stosunku prawnego.

W myśl art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności - w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Odwołanie się do tabeli kursów sporządzanej na wewnętrzne potrzeby banku jest nieprecyzyjne, w związku

z czym narusza wskazany przepis. Powód bowiem nie wiedział i nie mógł przewidzieć według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona jego rata. Doszło więc do oczywistego naruszenia przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul waloryzacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe jest coraz większa, bowiem wówczas nie ma jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Skutkuje to nieważnością całej umowy kredytowej na podstawie art. 58 k.c.

Niniejszą umowę należy uznać za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także nawet gdyby za rzeczywistą przyczynę wytoczenia powództwa uznać nie tyle skutki tzw. spreadu, co sam wzrost kursu franka szwajcarskiego. Powód miał świadomość, że kurs (...) może niewiele wzrosnąć. Jednak taka świadomość ryzyka nie obejmuje uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie tak ogromnej zwyżki, jaka miała miejsce w niniejszych okolicznościach. Ponadto, sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego jest tym bardziej zauważalna

i niewątpliwa, gdy weźmiemy pod uwagę okoliczność, że w przypadku tak znacznego i niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę. Natomiast bank pozyskiwał środki znacznie wyższe, niż przekazane do dyspozycji powoda, w związku z niemal podwojonym kursem (...).

Pozwany bank nie sprostął obowiązkowi informacyjnym względem powoda. Dowód z przesłuchania powoda, uznany przez Sąd za wiarygodny, potwierdził te okoliczności. Na spotkaniach nie było mowy m.in. o tym, jak bank ustala kursy walut, jak jest tworzona tabela kursowa. Nie przedstawiono informacji dotyczących czynników mogących prowadzić do osłabienia złotówki do franka szwajcarskiego w czasie trwania umowy, powodowie nie zostali poinformowani, jaki kurs będzie stosowany przez bank, ani jak kurs ten będzie się kształtował, czy kiedy korzyści z niskiego oprocentowania zostaną zniweczone wskutek wzrostu kursu.

W ocenie Sądu nie jest możliwe przyjęcie, że powód – wobec wcześniej zawartej umowy o kredyt indeksowany do (...) miał wiedzę dotyczącą możliwego ryzyka kursowego. Przyjęcie, że powód był świadomy, jakie ryzyko wiąże się z zaciągnięciem kredytu indeksowanego wymagałoby ustalenia, że powodowi został wskazany poziom kursu wymiany (...)/PLN, przy którym rzeczywiste koszty kredytu zrównują się z kosztami kredytu złotowego; że przedstawiono rzetelną informację o czynnikach mogących prowadzić do osłabienia się PLN względem (...), a także wyjaśniono, jak bardzo może wzrosnąć zadłużenie w związku ze wzrostem kursu (...). Jak ustalono w niniejszym postępowaniu, a co wynika także z wyroku, który dotyczy poprzedniej umowy kredytowej powoda – powód takich informacji nie otrzymał. Brak było zatem podstaw do ustalenia, że powód zawierając kolejną umowę o kredyt indeksowany podjął świadomą i rozważną decyzję. Powód nie miał możliwości racjonalnie ocenić rzeczywistego ryzyka, na jakie był narażony, bowiem w tamtym okresie kurs był stabilny. Dodatkowo, powód był przekonywany przez pracownika pozwanego, że wybór takiej umowy jest nie tylko bezpieczny, ale i najkorzystniejszy. W związku z powyższym, okoliczność, iż to nie była pierwsza umowa o kredyt indeksowany w przypadku powoda, nie ma żadnego znaczenia dla oceny świadomości powoda w tym zakresie.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd uznał, że żądanie powoda o zapłatę w związku z ustaleniem nieważności umowy kredytowej jest zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą jej, umowa jako sprzeczna z przepisami prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c. Natomiast bez wyeliminowanych postanowień jej wykonanie nie jest możliwe. Ustalenie nieważności wskazanej umowy kredytu skutkuje tym, że strony nie są nią związane i od początku nie były. Natomiast są obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony.

Zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. W niniejszej sytuacji zasadność roszczenia powoda Sąd rozważył w oparciu o przepis art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Najbardziej kluczową kwestią jest wykładnia sformułowania „zużył” lub „utracił” w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu. Nakazuje bowiem jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Nie można natomiast jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten dostrzegany był jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondykcji i tzw. teorii salda. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7.05.2021 r. (sygn. III CZP 6/21), należy rozpatrzyć ten aspekt wedle teorii dwóch kondykcji. W związku z tym, w przypadku następczej nieważności umowy, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie, dlatego Sąd przyjął za słuszny wskazany pogląd SN. Konsekwencją powyższego było uwzględnienie roszczenia o zapłatę, w kwocie wskazanej w piśmie zmieniającym powództwo przez powoda.

Jednocześnie wskazać należy, że Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy art. 496 k.c. i 497 k.c. Odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu zatrzymania wskazać należy, że możliwość skorzystania z tego zarzutu wymaga złożenia oświadczenia woli. Jest to bowiem - podobnie jako oświadczenie o potrąceniu - czynność materialnoprawna. Jeżeli strona skorzystała z prawa zatrzymania (dokonała czynności materialnoprawnej) przed wszczęciem postępowania sądowego albo w jego toku, ale poza nim, w postępowaniu sądowym może się powołać na ten fakt i podnieść już tylko procesowy zarzut zatrzymania. Strona uprawniona może powołać się na prawo zatrzymania również w ramach postępowania sądowego. Wówczas czynność materialnoprawna winna być połączona z procesowym zarzutem zatrzymania (zob. G. Stojek (w:) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 496; T. Wiśniewski, Przebieg procesu cywilnego, Warszawa 2013, s.202).

Stwierdzić zatem należy, że warunkiem sine qua non merytorycznej oceny zarzutu prawa zatrzymania jest to, aby strona podnosząca ten zarzut wykazała skuteczne złożenie oświadczenia woli, którego treścią jest skorzystanie z prawa zatrzymania świadczenia. Co prawda podniesiony zarzut podtrzymany został przez pełnomocnika pozwanego na rozprawie w dniu 12 maja 2022 roku, a więc uznać można było, że dotarł on bezpośrednio do powoda. Tym niemniej zgłoszony z ostrożności procesowej przez pozwanego w odpowiedzi na pozew zarzut zatrzymania nie zasługiwał na uwzględnienie. Wskazać należy, że pełnomocnikowi pozwanego brak stosownego umocowania do złożenia w imieniu pozwanego oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania, gdyż wywiera ono skutki w sferze materialnoprawnej.

Mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. ustalił, że umowa zawarta przez powoda z (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. poprzednikiem prawnym pozwanego R. Bank (...) w W. w dniu 12 sierpnia 2008r. jest nieważna (pkt I sentencji wyroku), a na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 84 784,67 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie licznymi od dnia 5 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty (pkt II sentencji wyroku). O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Z uwagi na uwzględnienie żądania głównego o ustalenie nieważności umowy kredytowej i zapłatę, nie było podstaw do rozpatrywania zasadności zgłoszonych przez powoda żądań ewentualnych.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie III sentencji wyroku z uwzględnieniem wyniku sprawy, którą pozwany przegrał w całości. Zgodnie z treścią art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty procesu, które poniósł powód składają się: opłata od pozwu – 1 000 zł, koszty zastępstwa procesowego – 5 400 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Z tego tytułu zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6 417 zł (1000 zł + 5 400 + 17 zł). Wysokość przyznanych powodowi kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. Nr 1804 ze zm.).

SSO Agnieszka Dutkiewicz

Z:

O..

Odpis wyroku z uzasad. dor. pełn. pozwanego

K.. 14 dni